

Gyümölcstermő egzotikus növények nevei I.

Az alábbiakban történeti-etimológiai szempontból földolgozott elnevezéseket nagyrészt már szó-tárolták, illetve a világhálón, a kereskedelemben széles körben terjednek, elemző dolgozatokban azonban eddig nem szerepeltek. A magyar írásbeliségben már a 14. századtól fölbukkannak déli-gyümölcsök nevei, fajleírások magyar szerzőtől az erdélyi Maximilianus Transylvanus könyvében (1523: *De Moluccis Insulis*) olvashatók, Lencsés György kéziratában (1577 k.) és Melius Juhász Péter Herbariumában (1578) az orvosbotanika szaknyelvébe is bekerültek egzotikus fajok magyar elnevezései. Amennyire régi források rendelkezésre állnak, igyekeztem az idegen nyelvi nevek szó-történetére is fényt deríteni.

óriás orgonakaktusz *J. Pachycereus pringlei* (P. 444). Mexikó északnyugati területén honos. Tüskés gyümölcse fontos élelmiszere az ott élő embereknek.

Az *óriás* faji jelzőt okkal kapta, hiszen a világ legnagyobb kaktusza, húsz méteresre is megnő. Ugyancsak hatalmas méretére utal ang. *elephant cactus* és *mexican giant cactus* (EL.), azaz 'elefántkaktusz' és 'mexikói óriáskaktusz' elnevezése. Az *orgona* azért került nevébe, mert e hangszer sípjaihoz hasonló hosszú, oszlopszerű ágai fejlődnek. A *kaktusz* szó először 1787-ben, Mátyus István Ó és új Diaetetica című művében adatható a magyarban. Diószegiék már hat kaktuszt sorolnak fel 1807-ben (MFüvK.). Latin eredetű nemzetközi szó, végső soron a görögből származik, Linné látta el a fajokat a lat. *cactus* (< gör. *kaktosz*) gyűjtőnévvel.

Az óriás orgonakaktusznak a spanyol nyelvterületen közismert neve *cardon* (W.), a szó a bogács sp. *cardo* nevéből való. Átkerült más nyelvbe is; vö. ném. *Cardon-kandelaberkaktus* 'ua.' (uo.), ang. *cardon* 'ua.' (EL.). A sp. *cardón pelón*, *cardón gigante* (GRIN.) nevek jelzőinek 'kopasz', illetve 'óriás' a jelentése. A sv. *krusbärspelearkaktus* 'ua.' (uo.) jelentése 'egresjátékkaktusz', a névadás alapja nem világos. További neve a sp. *sagueso*, *sahuaso* (uo.) és az ang. *false saguaro* (W.), vagyis 'hamis saguaro' (a saguaro a Carnegiea gigantea, megjelenésre hasonlít erre a fajra).

A latin szaknyelvi binómen 1909 óta érvényes (Contr.Natl.Herb. 12: 422), a *Pachycereus* nemzetségnév szóösszetétel, egyrészt a gör. *pachysz* 'kövér, sűrű' szóval alkották, az utótag pedig a lat. *cereus* 'viaszgyertya, viaszfáklya' (< gör. *kerosz* 'viasz') szó, a szürkés-zöld, viaszos héjra utal. A latin *pringlei* fajnévben pedig az amerikai botanikus, Cyrus Guernsey Pringle (1838–1911) neve öröködik meg.

meggyesfűzér *J. Oemleria cerasiformis* (P. 176). Észak-Amerika nyugati részén őshonos. Csonthéjas gyümölcse ehető, ám eléggé keserű, amíg nem teljesen érett.

A faj gyümölcse volt a névadás szemléleti háttere, a bogyó meggyhez hasonlításával keletkezett, és azzal, hogy fűrthöz hasonló füzérekben érik. A latin szaknyelvi *cerasiformis* (< lat. *cerasus* 'cseresznye' [< gör. *kéraszosz* 'ua.'] és *-formis* '-alakú') faji jelző pedig a gyümölcs cseresznyeformájára utal. Cseresznyéhez hasonlítják ennek alapján cs. *vonivka třešňová* és or. *эмлерия вишнелоподобная* (W.) elnevezésében is. Tulajdonképpen azonban a gyümölcs sem a meggyhez, sem a cseresznyéhez, sokkal inkább a szilvához hasonlít. Csonthéjas gyümölcse ugyanis ovális, eleinte narancssárga, éretten pedig sötétkék, szinte fekete, és vörös száron fejlődik. Ezért aztán találóbb elnevezés *Oregon-szilva* (P. 192) társneve, a ném. *Oregonpflaume* 'ua.' (W.) részfordítása. Megvan más nyelvben is; vö. dán *oregonblomme* 'ua.' (LH.). Egyúttal egyik élőhelyére, az USA Oregon államára is utal. A gyümölcsnek a szilvához való hasonlósága az alapja fr. *faux prunier* és *prunier amérindien* (W.), ang. *indian plum* (EL.), azaz 'hamis szilva', illetve 'indián szilva' elnevezésének is. Ugyanakkor az őszibarack névvel is alkottak nevet a meggyesfűzérnek; vö. ang. *Oregon peach*, *indian peach* (uo.), vagyis 'Oregon-őszibarack', illetve 'indián őszibarack'. Mindenesetre a gyümölcs ovális bogyó, a leggyakoribb neve ezért a bogyó névvel az ang. *osoberry* (GRIN.). A porzós virágai kellemetlen szagúak, ezért kapta ang. *skunk bush* (Turner 114), azaz 'göreánybokor' elnevezését. A 'fojtó cseresznye' jelentésű ang. *choke cherry* (uo.) nevét pedig a nem teljesen érett bogyók fanyar íze miatt. Gyümölcse számos madárfaj fontos tápláléka, ezért ang. *bird cherry* (JE. 1992. 1: 185), vagyis 'madárcseresznye' néven is hívják.

Ma a meggyesfűzér az *Oemleria* nemzetség egyetlen faja. 1966-ban még a *Nuttalia cerasiformis* szinonimával értelmezi Priszter (MNöv. 128), 1841-ben használta először W. J. Hooker ezt a binóment (Hooker 337). A generikus névben a botanikus Thomas Nuttall (1786–1859) neve öröködik meg.

zódik meg, akitől Hooker a növény egy példányát kapta. L. Reichenbach nevezte át a nemzetséget, az *Oemleria* nevét 1841-ben tette érvényesen közzé (DBH. 1: 236), a szintén személynévvvel alkotott terminust az Amerikában letelepedett német természettudós, Augustus Gottlieb Oemler (1773–1852) tiszteletére adta, akinek a faj első fennmaradt herbáriumi példánya köszönhető.

galambbogyó *J. Duranta erecta* (P. 96). Az Egyesült Államok déli tájain, Közép- és Dél-Amerikában honos cserje. Termései fürtökben fejlődő sárga, húsos bogyók.

Priszter szótárának más helyén is szerepel a *galambbogyó*, mégpedig a *Phytolacca americana* (P. 455) egyik társneveként, ez az ang. *pigeonberry* 'ua.' (EL.) tükörfordítása. Az ang. *pigeonberry* (GRIN.) terminusnak ugyancsak megvan a *Duranta erecta* jelentése, e faj magyar *galambbogyó* neve szintén tükörfordítással került a magyar botanika szaknyelvébe. A névadás szemléleti háttere az, hogy a növény bogyóit a madarak, elsősorban a galambok szívesen csipegetik. Szó szerinti megfelelője még a sv. *duvbär* 'ua.' (uo.). A sp. *fruta de paloma* 'ua.' (Francis 2008) nevének pedig 'galambgyümölcs' a jelentése.

Társneve az *aranycsepp* (P. 96), amely a braziliai portugálból került át tükörfordítással; vö. port. *pingo de ouro* 'ua.' (W.). Ez volt a mintája a sp. *cuentas de oro* (Francis 2008) és az ang. *golden dewdrops* (GRIN.), azaz 'aranygyöngyök', illetve 'arany harmatcseppek' nevének is. Ezek az elnevezések a gömbölyded, bogyós gyümölcsökre utalnak. Az ang. *skyflower*; vagyis 'égvirág', illetve az afrikaans *vergeet my nie boom* (uo.), azaz 'nefelejtősfű' és a port. *violeteira* (W.), vagyis 'ibolya' neveinek alapja a növény feltűnő, kék vagy lilás virága. A fr. *vanillier de cayenne* (uo.) nevének 'cayenne-i vanília' a jelentése, ez a laza csoportokban megjelenő virágokra utal, amelyeknek édes vaníliaillatuk van. Mexikóban, a bennszülött nahuatl neve a *xcambocoché*, a tongában pedig *mavaetangi* (uo.), vagyis 'könnyindító' néven ismert. Ez utóbbi a veszélyes, mérgező bogyókra utal. Társneve még az ang. *angels-whisper*; azaz 'angyalstuttogás' (Francis 2008).

A fajnak a latin *Duranta erecta* binómet Linné adta 1753-ban (Sp.pl. 2: 637). A nemzetségnevben az olasz orvos, botanikus és költő, Castor Durante (1529–1590) emléket kívánta megőrizni. A latin szaknyelvi *erecta* faji jelzőnek 'egyenes, felálló' a jelentése, az ágakra utal sp. *azota-caballo* (Francis 2008), azaz 'lókorbács' neve is. A *Duranta repens* szinonimát (Sp.pl. i. h.) Linné eredetileg a faj kisebb levelű fajtáinak azonosítására használta. Ebben a *repens* faji jelzőnek 'kúszó' a jelentése.

hegyi avokádó(fa) *J. Persea schiedeana* (P. 450). Közép- és Dél-Amerikában őshonos. A körte alakú gyümölcs nagyon hasonlít az avokádóhoz, íze is olyan, de vastag, bőrszerű a héja, és nagyobb magot tartalmaz. Az olajos gyümölcshúsának tejszerű a leve.

Neve a sp. *aguacate de monte* 'ua.' (EL.) tükörfordítása. Társneve a honosságra utaló *guatemalai avokádó(fa)* (P. 450), ez pedig a faj fr. *avocatier du Guatemala* (uo.) nevéből származik szó szerinti fordítással, a végső forrás a sp. *aguacate guatemalteco* 'ua.' (EL.). Az ang. *coyo avocado* (GRIN.) nevének előtagja a sp. *coyo* 'ua.' (GRIN.) átvétele. A németben *wilde Avocado* (uo.), az angolban *wild avocado* (LH.), azaz 'vadavokádó' a neve, angol társneve is *wild pear* (EL.), vagyis 'vadkörte'.

kakastojás *J. Salpichroa origanifolia* (P. 490). Dél-Amerikában őshonos, más földrészeken is meghonosították. Gyümölcse éretten édes ízű, konzervként is kapható.

Neve az ang. *cock's-eggs* 'ua.' (GRIN.) tükörfordítása, a tojás alakú bogyótermésére utal. Szó szerinti megfelelője a braziliai port. *ova de galo* (LH.), a fr. *oeuf de coq* és a sp. *huevo de gallo* 'ua.' (EL.). Hasonneve a fr. *plante aux oeufs* (uo.), azaz 'tojásnövény'. Az angol nyelvű országokban *lily of the valley vine*, azaz 'gyöngyvirág-szőlő' neve egyrészt arra utal, hogy fehér, harang alakú virágai a *Convallaria majalis* virágzatára hasonlítanak, másrészt ehető bogyójának íze emlékeztet a szőlőre. A fr. *muguet des pampas* (uo.) nevének 'pampák lilioma' a jelentése.

szélestövísű hordókaktusz *J. Ferocactus haematacanthus* (P. 376). Az USA déli vidékein és Észak-Mexikóban őshonos. Hosszúkás, lédús gyümölcse savanykás ízű.

A *hordókaktusz* generikus név a fajok hazájában használatos ang. *barrel cactus* 'ua.' (GRIN.) tükörfordítása, Amerika természetes kaktuszainak nagy méretére utal. A *szélestövísű* faji jelzőnek pedig a sok széles tövis az alapja. Megjegyezzük, hogy itt némi zavar látszik a taxonómiában (nem ritka jelenség a Cactaceae család nemeivel és fajaival kapcsolatosan), mert a széles tövisek az ör-

döngnyelv-hordókaktusz 'Ferocactus latispinus' (P. 117) fajra sokkal inkább jellemzőek, ennek latin *latispinus* (< lat. *latus* 'széles', *spina* 'tövis') faji jelzője kifejezetten a széles tövisekre utal. A Ferocactus haematacanthus binómbenben a latin szaknyelvi *hamatacanthus* artepitheton a tövisek más tulajdonságára, a pozsgás száron növekvő ívelt, horgas tövisekre utal. Ugyanis a 'horgas' jelentésű lat. *hamatus* (< lat. *hamus* 'horog') és a gör. *akantha* 'tüske, tövis' szavak összetétele. A faj első leírója Friedrich Mühlenpfordt volt, 1846-ban ismertette *Echinocactus hamatacanthus* néven (AG. 14: 371), azaz 'horgastövisű sünkaktusznak' nevezte. Nathaniel Lord Britton és Joseph Nelson Rose sorolta 1922-ben a Ferocactus nemzetségbe (Cactaceae 3: 144). A latin *Ferocactus* (< lat. *ferus* 'vad', *cactus* 'kaktusz') generikus név sok faj vad töviseire, az igen erős, merev tüskékre utal, amelyek gyakran horgasak, a Ferocactus wislizeni fajnak éppen ezért *fishhook barrel cactus* (W.), azaz 'halhorog hordókaktusz' a neve, és erre utal magyar *horgastövisű hordókaktusz* (P. 117) elnevezése is. Még ismertebb faj a Ferocactus latispinus, azaz *ördöngnyelv-hordókaktusz*, *ördöngnyelvkaktusz* (uo.), amelyet hosszú, széles, horgas tövisei alapján neveztek el.

A szélestövisű hordókaktusz gyümölcsöt termő faj, ezért kapta ang. *mexican fruit cactus* (W.), azaz 'mexikói gyümölcskaktusz' nevét. Alakjára utal ang. *turk's head barrel cactus* és *turk's head cactus* (uo.), vagyis 'török fej (hordó)kaktusz' elnevezése. Az ang. *biznaga barrel cactus* (uo.) társnévének a sp. *biznaga-barril costillona* 'ua.' (uo.) volt a mintája. Ugyancsak az egyik élőhelyére utal ang. *Texas barrel cactus* (GRIN.), azaz 'Texas hordókaktusz' elnevezése.

amazóniai-szőlőfa J. Pourouma cecropiifolia (P. 31). Dél-Amerika trópusi erdeiben vadon nő, de ültetik házi kertekbe is. Éretten lila gyümölcse édes és lédús.

Az ang. *Amazon tree-grape* 'ua.' (W.) fordításával került a magyar botanika szaknyelvébe; vö. még ang. *Amazon grape* (uo.) és *tree grape* (LH.), sp. *uva de árbol* (W.), azaz 'amazóniai szőlő', illetve 'szőlőfa'. A névadás szemléleti háttere egyrészt az élőhely (Amazonas-medence), másrészt a növény fürtökben fejlődő, szőlőszemhez hasonló alakú és ízű gyümölcse. Társneve az *uvijja* (P. 262), a sp. *uvilla* 'ua.' (LH.) átvétele. Több néven is ismert még a növény az élőhelyén, például sp. *uva de montana* (JE. 2004: 284), *uva de monte* (Man.cult. 6), azaz 'hegyi szőlő' Peruban. A latin szaknyelvi *cecropiifolia* faji jelzőt a hangyafáéhoz 'Cecropia' hasonló levelei alapján kapta. A Pourouma multifida szinonima 'sokrészű' jelentésű faji jelzője (< lat. *multum* 'sok', *findere* 'osztott') ugyancsak a számos részre osztott lomblevelekre utal.

édes ausztrálmirtusz J. Austromyrtus dulcis (P. 311). Kelet-Ausztráliában őshonos. A szájban olvadékony húsú bogyója édes és aromás, kellemesen gyömbérizű.

A *mirtusz* utótag az összetett nemzetségnevben Földközi-tenger melléki, fehér virágú örökzöld cserjét, a *Myrtus communis* jelöli. A magyar írásbeliségben a *myrtus fa* név már a Murmelius-féle szótárban (1533) felbukkan, olvasható 1570 k. Lencsés György orvosbotanikai művében (ArsMed.), majd 1578-ban Melius Herbariumában, 1585-ben Calepinus szótárában: *mirtus fa*. A növény – görög eredetű – latin nevéből nemzetközi szó vált, a lat. *myrtus* a mirtuszfa nevéként számos európai nyelvben meghonosodott. Az ausztrálmirtusz latin szaknyelvi *Austromyrtus* nemzetségnevét is ezzel a latin névvel, valamint a lat. *Auster* 'Dél' szóval alkották. Jelentése tehát 'déli mirtusz', utalva előfordulására a déli féltekén. Mivel azonban Ausztráliában őshonos, a magyar *ausztrálmirtusz* nemi név is helyesen utal a származásra.

Az *édes* faji jelző ugyancsak fordítás, a lat. szaknyelvi *dulcis* (~ gör. *glykysz* 'ua.') faji jelzőnek 'édes' a jelentése, az ehető bogyók ízére utal. A latin binómben részfordítása e faj or. *аєстpомυpмyє сladкyū* (W.), azaz 'édes ausztrómirtusz' elnevezése. Szaknyelvi szinonimája is *Myrtus dulcis*.

ehető egresmirtusz J. Marlierea edulis (P. 425). Braziliában endemikus fa. Gömbölyded a gyümölcse, a gyümölcshús áttetsző, lédús, nagyon finom. Nyersen eszik, hasznosítható sütemények, gyümölcslevek, fagyalt, dzsemek és likőrök készítéséhez.

Az *ehető* faji jelző a latin szaknyelvi binómben *edulis* faji jelzőjének megfelelője, a termés az alapja. Az összetett nemzetségnevében az *egres* a gyümölcsre, a *mirtusz* utótag pedig a *Myrtaceae*s növény családra utal. A Priszter által megadott latin név szinonimája a *Plinia edulis*, amelyben a nemzetségnevet a római természettudós, Caius Secundus Plinius tiszteletére adták. A braziliai gyü-

mölcsfa ottani port. *cambucá* (L.H.) neve átkerült az angolba; vö. *cambuca* 'ua.' (uo.). A végső forrás a faj tupi indián neve, amely a *kambu* 'szopik' és a *ya* 'gyümölcs' szavakból származik, a névadási szemlélet háttere az, hogy a gyümölcs héjából a pépes gyümölcshúst ki kell szívni.

Arisztotelész-cserje J. *Aristotelia* (P. 305). A nemzetség öt faja a déli féltekén őshonos. A gyümölcstermő *Aristotelia chilensis* Patagónia térségében endemikus.

A *cserje* utótag a bokros megjelenésű fajokra utal, az *Arisztotelész* előtag pedig a latin szaknyelvi *Aristotelia* generikus név átvétele, amelyet természetesen a nagy ókori filozófus és a természettudományok első nagy egyénisége, a görög Arisztotelész (Kr. e. 384–322) tiszteletére adott a francia botanikus, L'Héritier de Brutelle, 1785-ben (Stirp. Nov. 31). A nemzetség gyümölcstermő faja az *Aristotelia chilensis*, az ang. *wineberry* és a ném. *Weinbeere* (GRIN.), azaz 'borbogyó'. Nevét arról kapta, hogy bogyóiból erjesztett alkoholos ital készül. Honosságára utal a latin szaknyelvi *chilensis* faji jelző, valamint a ném. *Chile-Weinbeere* (uo.) és az ang. *chilean wineberry* (W.) elnevezése. Az ang. *maqui* (GRIN.) társneve a sp. *macqui*, *maquei* 'ua.' (uo.) terminus átvétele, a végső forrás a növénynek az őslakos mapuche indián neve. Szerepel az *Aristotelia macqui* L'Her. (nálunk 1893: PallasLex.) szinonimában is. Az Új-Zélandon növő *Aristotelia fruticosa* az ang. *mountain wineberry* (W.), azaz 'hegyi borbogyó'. Az ang. *shrubby wineberry* (uo.), vagyis 'bozotos borbogyó' társneve a latin szaknyelvi *fruticosa* (< ókori lat. *frutex* 'kirügyező bozót') faji jelzővel függ össze.

kafferkenyér J. *Encephalartos caffer* (P. 367). Dél-Afrikában, az Eastern Cape tartományban honos kétfajta növény. Nagy, húsos termése ehető.

Tükörfordítással került a magyarba, a ném. *Kaffernbrot* 'ua.' (Boerner 370) szó szerinti megfelelője. A latin szaknyelvi *caffer* faji terminus, valamint az összetétel *kaffer-* előtagja a kafferok (bantu törzs Délkelet-Afrikában) területére utal, ahol a növény őshonos. A *-kenyér* utótag alapja pedig az, hogy a növényt szárából nyerhető anyagból a bennszülöttek kenyérhez hasonló, keményítő-tartalmú táplálékot sütnek. Erre utal a Dél-Afrikában használatos afrikaans nyelvi *broodboom* (W.), azaz 'kenyérfa' elnevezése. A latin szaknyelvi *Encephalartos* nemzetségnevet is az 'agy' jelentésű gör. *egképhalosz* (G. 228), valamint a gör. *ártosz* 'kenyér' szavak összetételével alkották, a német botanikus, Johann Georg Christian Lehmann adta a nevet 1834-ben. A nemzetség neve a németben *Brotpalmfarn* (uo.), *Brot-Farnpalme* (Boerner 360), azaz 'kenyérpálma-páfrány, kenyér-páfránypálma'. Az *Encephalartos* nemzetség számos fájának neve az ang. *bread palms* vagy *bread tree*, azaz 'kenyérpálma' vagy 'kenyérfa'.

töviskörte J. *Strychnos spinosa* (P. 514). A trópusi Afrika országaiban endemikus. Sárga, édes-savanyú gyümölcse kiegészítő táplálékforrás rossz termék, inség idején.

Az összetétel egyrészt nagy gyümölcse utal, a faji jelzője pedig tüskés ágaira. A latin szaknyelvi *spinosa* (< lat. *spina* 'tüske, tövis') faji jelzőnek ugyancsak 'tüskés, tövises' a jelentése, akár csak afr. *doringklapper*, or. *стрихнос колючий* (W.), ang. *spiny monkey-orange* (EL.), azaz 'tüskés kókusz', 'tüskés strychnos', illetve 'tüskés majomnarancs' nevének faji jelzője. Gyümölcse hasonló méretű és alakú, mint a körte, az alma vagy a narancs. Ezért is egyik társneve a *majomalma* (P. 255), az ang. *monkey apple* (PN.) tükörfordítása. A névadás szemléleti háttere az volt, hogy a majmok, különösen a páviánok nagyon kedvelik a töviskörte gyümölcsét. Gyakoribb azonban a 'majomnarancs' jelentésű neve; vö. ném. *Affenorange* (uo.), ang. *monkey-orange* (GRIN.), or. *обезьяний апельсин* (W.). Hasonneve a – szintén a gyümölcsre utaló – ang. *spiny monkey ball* (uo.), *monkey ball* (PN.), azaz '(tüskés) majomlabda'.

Másik társneve a *natálinarancs* (P. 255), az ang. *natal-orange* (GRIN.) részfordítása. Használatos még ang. *kaffir-orange* (uo.), *elephant orange* (PN.) és afr. *groenklapper* (W.), azaz 'kaffernarancs', 'elefántnarancs', illetve 'zöldkókusz' elnevezése is. A latin szaknyelvi *Strychnos* nemzetségnevé az ógör. *strychnosz* növénynevből származik, Theophrasztosz, majd Plinius és Dioszkuridész is említi különböző gyógynövények, de leginkább mérgező növények nevéként. A *sztrichnin* nevű mérge neve is ebből származik. Ennél a fajnál arra utal, hogy a magjainak héja mérgező alkaloidokat tartalmaz.

barackparadicsom J. *Solanum sessiliflorum* (P. 507). Dél-Amerika esőerdőiben honos. A gyümölcsöt hámozva fogyasztják az indiánok. A húsa krémszínű, pépes.

Neve az ang. *peach-tomato* 'ua.' (GRIN.) tükörfordításával jött létre. A sárgás-piros, kissé a barackra és a paradicsomra is hasonlító ízű gyümölcsre utal. Ugyancsak a paradicsom megfelelőjével alkották fr. *tomate chauve souris* (uo.), azaz 'kopasz egérparadicsom' elnevezését. Társneve az *Orinoco-paradicsom* (P. 507), az ang. *Orinoco-apple* 'ua.' (LH.), azaz 'Orinoco-alma' mintájára. Földrajzi névvel alkották, a névben a faj egyik élőhelye, az Orinoco folyó neve szerepel. Az *alma*, illetve a *paradicsom* utótagok pedig a gyümölcs formájára és állagára utalnak.

Az Orinoco felső folyásánál hívják az indiánok *topiro* vagy *topiro* (Morton 1987: 428) néven, amely átkerült más nyelvekbe; vö. sp. és sv. *topiro* 'ua.' (GRIN.), valamint a latin szaknyelvi *Solanum topiro* szinonimába is. A ma érvényes *Solanum sessiliflorum* binómen 1814 óta használatos, Jean Louis Marie Poiret tette érvényesen közzé (Encycl. suppl. 3: 775). A latin *sessiliflorum* (< lat. *Sessilis* 'szilárdan ülő' és *florus* '-virágzó') faji jelző az ülő, nyeletlen virágokra utal. A faj ang. *cocona* (LH.) és port. *cocona* neve a sp. *cocona* 'ua.' (EL.) átvétele. Kolumbiában a kicsinyítő képzős sp. *cocquilla* (Morton 1987: 428) néven ismerik. Az Amazonas vidéki indián neve *cubiyú* (uo.), ebből való átvétel a braziliai port. és a sp. *cubiu* 'ua.' (EL.). Nevezik a spanyolban *lulo amazónico* (uo.), azaz 'amazóniai narancsnylának' is.

malájáfonya J. *Melastoma malabathricum* (P. 426). Ázsiában, Ausztráliában, Afrikában és Észak-Amerikában honos. Lédús gyümölcse gömb alakú, édeskés ízű.

Nevében az *áfonya* utótagnak az ehető, sötétlila, bogyós gyümölcs az alapja. Az egyik leggyakoribb cserje egész Malajziában, honosságára utal a *maláj* faji jelző. Társneve is *maláj díszlevél*, illetve *maláj ereslevél* (uo.). A latin binóment Linné adta a fajnak 1753-ban (Sp.pl. 2: 390), a latin szaknyelvi *Melastoma* nemzetségnévét a 'fekete' jelentésű gör. *mélasz* és a gör. *sztoma* 'száj' szavakból alkották, arra utal, hogy az ehető bogyók magvai az ajkakat, a fogakat és a nyelvet tartósan feketére festik. A lat. *malabathricum* faji jelzőt Linné a már Pliniusnál, Horatiusnál is olvasható ókori lat. *malabathrum*, *malobathron*, *malobathrum* (G. 362; < gör. *malabathron*, *malóbatron* 'phyllon Indikon' [Dioszkuridész]) szóból képezte, amely egy Indiából importált fűszernövény, és az annak leveleiből préselt értékes olaj neve volt. *Malabar* földrajzi név, az India délnyugati tengerpartján fekvő Kerala állam északi részét nevezik így. 'Malabarból származó' értelmű a faj ang. *Malabar melastome*, sv. *Malabarbuske* (GRIN.) és fr. *rhododendron de Malabar* (W.), azaz 'malabari melastome', 'Malabarbokor', illetve 'malabari rododendron' elnevezése. Ugyancsak a növény honosságára utaló, földrajzi nevekket alkották az ang. *Singapore rhododendron*, fr. *rhododendron de Singapour* (uo.), valamint az ang. *Indian-rhododendron* (GRIN.), vagyis 'Szingapúr-rododendron', illetve 'India-rododendron' neveinek faji jelzőjét.

Az angol természettudós, hosszú időn át a londoni Kew Garden igazgatója, Sir Josep Banks (1743–1820) neve örözdik meg a malájáfonya ang. *Banks melastoma* (EL.) elnevezésében.

mazsolafa, japán/kínai J. *Hovenia dulcis* (P. 396). Kínában, Japánban és Koreában őshonos, másnaposság elleni hatásáért is megbecsült gyógynövény.

1966-ban csak *mazsolafa* (MNöv. 127) a neve. Az ang. *japanese raisintree*, illetve a *chinese raisintree* 'ua.' (GRIN.) tükörfordítása. A nemi terminus esetében a névadás szemléleti háttere az, hogy a fa aszalt termései kinézetre és izre is a mazsolához hasonlítanak. A faji jelzők pedig a származására utalnak. Más nyelvekben is megvan ez a neve; vö. ném. *japanischer Rosinenbaum* (G. 294), holl. *japanese rozijnboom* (LH.), port. *passa-do-japão*, *passa-japonesa*, azaz 'japán mazsola/fa', illetve fr. *raisinier de Chine* (W.), vagyis 'kínai mazsola'. Több nyelvben is használatos a mazsolafa megfelelője; vö. ol. *albero dell'uva passa*, le. *drzewo rodzynekowe*, sp. *árbol de las pasasm* (uo.), *pasa japonesa*, jap. *kenponashi* (EL.), illetve a szőlő megfelelőjével braziliai port. *uva do Japão* (LH.), *uva da China*, illetve ang. *oriental raisin tree* (W.), azaz 'japánszőlő', 'kinaiszőlő', 'paraguayiszőlő', illetve 'keleti mazsolafa'.

Társneve a *japán-mahagónifa* (MNöv. 87) a ném. *japanisches Mahagoni* 'ua.' (GRIN.) tükörfordításaként. Japán-mahagóniként ismert kemény fájából szép bútortokat készítenek. A virágkocsányból ehető, édes ízű, illatos áltermés fejlődik. Erre utal az 'édes' jelentésű latin szaknyelvi *dulcis* faji jelzője, valamint le. *szypulotka słodka*, cs. *dužistopka sladká*, észt *magus kompekkipuu*, fr. *hovenia à fruits doux* (LH.), *hovénie sucrée*, or. *зовенія сладкая*, le. *hovenia słodka* (W.), ol. *ovenia dolce*, or. *конфетное дерево* (EL.), azaz 'édes szárú saláta', 'édes gyümölcsű fa', 'édes (gyümölcsű) Hovenia' és 'cukros fa' elnevezése. Az ang. *coral tree* (LH.), sp. *sarmiento japonés*

(GRIN.), port. *banana-do-japão*, *caju-do-japão*, *caju-japonês* (W.) nevének 'korallfa', 'japánág', 'japánbanán', illetve 'japánkesudió' a jelentése.

A *Hovenia* nemzetségnevet Thunberg adta David Hoven (1724–1787) holland szenátor tiszteletére, aki 1775/76-os Japánba tett utazását támogatta.

kék-fáklyakaktusz J. *Myrtillocactus geometrizans* (P. 432). Guatemalában és Mexikóban őshonos. Apró gyümölcse nagyon édes, frissen vagy szárítva eszik.

E kaktuszfaj *kék*-faji jelzője a sötétkék bogyókra is utalhatna, ám mind a négy *Myrtillocactus* fajnak ilyen a termése, ezért inkább a kékeszöld, vékony héjú ágai miatt kaphatta a színre utaló, megkülönböztető jelzőt. A kékes bevonat különösen a fiatal hajtásain szembeötöl. Ugyancsak a kék színnévvel alkották e faj ang. *blue-flame* (GRIN.), azaz 'kék láng' elnevezését. Társneve az angolban a *blue candle* (EL.), vagyis 'kék gyertya', amely a gyertyatartóhoz hasonló, erősen elágazó és kékes színű hajtásokra utal. A *fáklyakaktusz* (P. 84; R. 1940: VörösEgz. 80) generikus név Vörös Éva megállapítása szerint a németből került át, a ném. *Fackeldistel* 'fáklyabogáncs' (uo.) előtagjának fordításával, és a *-bogáncs* utótagnak a *-kaktusz* gyűjtőnévvel való helyettesítésével. Angol megfelelője a *torch thistle* 'ua.' (uo.).

Hasonlóságot fejeznek ki, a fekete áfonyáéra (*Vaccinium myrtillus*) emlékeztető apró, sötét bogyótermésre utalnak a kék-fáklyakaktusz ang. *bilberry cactus*, *whortleberry cactus* és sv. *blåbärskaktus* (GRIN.), azaz 'feketeáfonya kaktusz', 'áfonyakaktusz' elnevezése. A latin szaknyelvi *Myrtillocactus* (< gör. *myrtillus* 'áfonya', lat. *cactus* 'kaktusz') generikus névnek ugyancsak 'áfonyakaktusz' a jelentése. A 'geometrikus, mértani' jelentésű latin szaknyelvi *geometrizans* faji jelző valószínűleg a bordázott száruk szimmetrikus keresztmetszete az alapja. A kék-fáklyakaktusz ang. *organ cactus* (EL.), vagyis 'orgonakaktusz' neve az oszlopszerű, felálló száakra utal. A Mexikóban használatos sp. *garambullo* (GRIN.; R. 1908: Ann.rep. 552, 1920: Cactaceae 2: 179, 1921: Bull. Bot.G. 11: 174) nevének alakváltozata, a *guarambullo* (EL.) átkerült az angolba; vö. ang. *guarambullo* 'ua.' (uo.). A faj ang. *our-father* (GRIN.), azaz 'miatyánk' neve szintén mexikói eredetű, a sp. *padre nuestro* 'ua.' (EL.) tükörfordítása.

Panama narancs J. *Citrus mitis* (ED.). Kínában őshonos, a trópusi Ázsiában és Közép-Amerikában termesztik. Éretten narancssárga, illatos gyümölcse nagyon lédús, hasonló egy apró mandarinhoz. Koktélok és gyümölcslevek készülnek belőle.

Földrajzi névvel alkotott elnevezése az ang. *Panama-orange* 'ua.' (GRIN.) tükörfordítása. Szintén élőhelyre utal ang. *China-orange*, *Philippine-lime*, port. *limoeiro do Japão* és sp. *naranjita de San José* (uo.), azaz 'Kína-narancs', 'Fülöp-szigeteki citrom', 'Japán-citrom', illetve 'San Joséi narancs' elnevezése. Társneve a *calamandin* (ED.), amely az ang. *calamondin* 'ua.' átvétele. Átkerült a lengyelbe is: *kalamondina* 'ua.' (LH.). Használatos még az ang. *calamondin orange* (EL.) is. Fehér virágai bódítóan illatosak, ez az alapja maláj *limau kesturi* (uo.), ang. *musk-lime* (GRIN.), azaz 'pézs-macitrom' elnevezésének. A gyümölcs héjának színére utal ang. *golden-lime* (uo.) és *scarlet lime* (EL.), vagyis 'aranycitrom', illetve 'vöröscitrom' neve. A latin szaknyelvi *mitis* faji jelzőnek 'szelíd' a jelentése, a gyümölcs ízére utal, amely – számos narancstól eltérően – nem túl savanyú vagy keserű.

ujjas hangyafa J. *Cecropia peltata* (P. 329). Közép- és Dél-Amerikában őshonos gyorsan növekvő kétlaki fa. Ehető termése apró gyümölcs, zöld lepel borítja.

A *hangyafa* (R. 1894: PallasLex.) a *Cecropia* nemzetség ném. *Ameisenbaum* (G. 136) nevének tükörfordítása. A névadási szemlélet háttere a fa odvas törzse, amelyben a hangya szívesen tanyázik. Társneve az *ujjas ágyúfa* (P. 329), a faj ném. *Kanonenbaum* (EL.), fr. *bois cannon* (GRIN.) fordításával. Az *ágyúfa* (R. 1893: PallasLex.) generikus név alapja ugyancsak az odvas, üreges fa. Ugyancsak erre utal or. *τρυβονο δεπεβο* (W.), vagyis 'csófa', ang. *pumpwood* (EL.), azaz 'szivattyúfa' neve, vízvezetéknek is használják a belül lukas törzset. Az üreges törzs és ág az alapja az ujjas hangyafa fr. *bois trompette* (uo.), ang. *trumpet-tree*, ném. *Trompetenbaum* (GRIN.), dán *trompettrae* (LH.), azaz 'trombitafa' nevének is, különböző fúvós hangszereket is készítenek belőle.

A fajt Linné írta le először, 1759-ben (Syst.nat. ed. 10, 2: 1286), a *Cecropia* generikus név a görög *Cecropsz* mitológiai alak nevéből származik. A 'pajzs' jelentésű latin *peltata* faji jelző a pajzs alakú levelekre utal, a trákok kis pajzsának egykori gör. *pelta* nevéből való. Az ang. *shieldleaf*

pumpwood (EL.), azaz 'pajzslevelű szivattyúfa' társnevének is ez az alapja. Az ang. *embauba* (uo.) neve a port. *embaúba*, *ambaúba* 'ua.' (uo.) átvétele. Élőhelyén braziliai port. *árvore de preguiça* (LH.), vagyis 'lajhárfa', és sp. *guarumo*, *yagrumo* (GRIN.) néven is ismerik.

vörös citrom J. *Citrus volkameriana* (ED.). Hibrid fajta, csak termesztésben fordul elő. Narancs-sárga, igen savanyú, nem lédús gyümölcsének elég vastag a héja.

Neve az ang. *red lemon* 'ua.' (GRIN.) tükörfordítása, a gyümölcshús színére utal. Társnevei a latin szaknyelvi *volkameriana* faji jelzővel kapcsolatosak; vö. ném. *volkamer Zitrone* (uo.), ang. *volkamer lemon*, fr. *citron de volkamer*, ol. *limone volkameriano*, viet. *chanh volkamer* (PN.).

amblafa J. *Phyllanthus emblica* (P. 454). Ázsiában honos gyógynövény. Ehető gyümölcse elég rostos, gömb alakú, meglehetősen sima felületű. Íze fanyar.

A ném. *Amblabaum* 'ua.' (G. 227) részfordításával került a botanika magyar szaknyelvébe. A végső forrás a szanszkrit *amalaki* 'ua.' (uo.), amelyet a 'savanyú' jelentésű szanszkrit *amla-* szóból képeztek, az amblafa savanykás gyümölcse volt a névadás szemléleti háttere. A növény szanszkrit nevéből való India nyelveiben a bengáli *amlaki*, *amlá*, hindi *anwla* (uo.), gujarati *amalak*, *amla*, marathi *avala*, punjabi *anwala*, tamil *amalaki*, kannada *aamalaka* (PN.), valamint az ar. *amlag* (EL.), nepáli *amala*, tör. *amla* (LH.) és az ang. *aamla* 'ua.' (W.). Az amblafa társneve a *mirobalánfa* (P. 454), ez a terminus a ném. *Mirobalanbaum* 'ua.' (G. 227) részfordítása. Korábban a fajt a rendszertanban a *Mirobalanus* nemzetségbe sorolták, 1755-ben a latin szaknyelvben a *Mirobalanus embilica* Burm. (Auctuarium 2, t.1.) binominális nevet kapta. A latin nemzetségnév használatos a különböző nyelvekben; vö. dán *grå myrobalan* (LH.), sp. *mirobalano*, ang., fr. *myrobalan emblic* 'ua.' (GRIN.). Az ang. *indian gooseberry* 'ua.' (uo.) tükörfordítása a fajnak a világhálón olvasható *indiai pöszméte* (például: <http://eletmod.hu>; <http://indiatitikoskincse.hu>) neve. Ugyancsak a pöszméte, vagyis köszméte, egres név megfelelőjével, valamint honosságra utaló földrajzi jelzőkkel jött létre az amblafa fr. *groseillier de Ceylan* (uo.), *groseille à maquereau indienne*, *groseille népalaise* (PN.) elnevezése.

További társneve a magyarban az *emblika* (P. 454), a latin *emblica* (< középlat. *emblici*, ófr. *ambleci*, *emblices*, fr. *emblic* 'fosószilva' [G. 227]) faji jelző megfelelője. A latin szaknyelvi *Phyllanthus emblica* binómet Linné adta 1753-ban (Sp.pl. 2: 982), *Embllica officinalis* szinonimájában Linné fajnevet tették meg nemzetségnévvé. Ennek felel meg az amblafa ang. *emblic* (EL.) és sv. *emblika* (GRIN.) neve. A *Phyllanthus* nemzetségnév Linnétől származik, a gör. *phyllon* 'levél, lomblevél' és a gör. *anthosz* 'virág' szavakból alkotta. A magyarban is *viráglevél* (MNöv. 267) a neve. Az amblafa maláj *melaka* (< *Malacca* város Malajziában) nevéből származik ang. *malacca tree* (W.) társneve.

áfonyamirtusz J. *Ugni molinae* (P. 530). Argentína és Chile területén endemikus cserje. Aromás gyümölcse 1844-ben a kedvenc gyümölcse lett Viktória királynőnek.

Kis sötétpiros, bogyós gyümölcse úgy néz ki, és íze is hasonló, mint az áfonya, erre utal az összetétel előtagja. Szintén az áfonya megfelelőjével alkották az ang. *New Zealand cranberry* (W.), azaz 'új-zélandi áfonya', illetve *chilean cranberry bush* (www.banana-tree.com), vagyis 'chilei áfonyabokor' elnevezését. A *mirtusz* utótagnak pedig az alapja az, hogy e faj botanikailag nem az áfonyákhoz, hanem a Myrtaceae családba tartozik. Ezért is kapta Ausztráliában *myrtus berry* 'mirtuszbogyó' (Forbes-Smith 2006: 8), sv. *smultronmyrten*, sp. *murta*, *murtila* 'mirtusz, kis mirtusz', ang. *strawberry myrtle* 'epermirtusz' (GRIN.), *edible fruited myrtle* 'ehető gyümölcsű mirtusz', fr. *myrte musquée* 'pézsaszagú mirtusz' (PN.) elnevezését. Ugyancsak a gyümölcs illata az alapja fr. *lucet musqué* (uo.), azaz 'pézsaszagú nyalóka' elnevezésének. Chilében endemikus a faj, erre utal ném. *Chilenische Guava* (G. 667), ang. *Chilean-guava*, fr. *goyavier du Chili* (GRIN.), tör. *şili guavası* (W.), vagyis 'chilei guáva' nevének faji jelzője.

A faj első leírója 1782-ben a chilei jezsuita, de élete legnagyobb részét Bolognában töltö Juan Ignacio Molina volt, a latin szaknyelvi *molinae* faji jelzőben az ő neve örződik meg. Az *Ugni* nemzetségnév pedig a fajnak a Chilében őshonos mapuche lakosság által használt *uñi* (W.) nevéből származik. A gyümölcsöt forgalmazzák is Új-Zélandon *ugniberry* (uo.), azaz 'ugnibogyó' néven. A spanyolban használatos az áfonyamirtusz *uñi*, *ugnih* (GRIN.) neve, ez került át több európai nyelvbe; vö. ném. *Ugni Pflanze* (uo.), *Ugnibeerstrauch*, *Ugnistrauch* (EL.), or. *уни чилийский* (W.), ang. *myrtus ugni berries* (Forbes-Smith 2006: 3), *ugni* (LCF.), *ugni shrub* 'ua.' (PN.).

füzlevelű zelnice(meggy) *J. Prunus salicifolia* (P. 469). Közép- és Dél-Amerikában őshonos. Gyümölcse sötétpiros, vékony a héja. Lédús, édeskés a gyümölcshús, nyersen vagy párolva eszik, lekvárt főznek, alkoholtartalmú italt is erjesztenek belőle.

A *zelnice* név már 1583-ban fölbukkan a magyar írásbeliségben „*Zelnicze* fa: *cerasus avium*” (NomPann.), 1595-ben *zelnicefa* ’Phillyrea’ (FK.). Bizonytalan eredetű a TESz. szerint, talán szláv-ból való. A füzlevelű zelnice nevében a faji jelző a latin szaknyelvi *salicifolia* (< lat. *salix* ’fűzfa’, *folius* ’levél’) artepitheton megfelelője, akárcsak a faj ang. *willow-leaf cherry* (LH.) és fr. *cerisier à feuille de saule* (PN.), azaz ’füzlevelű cseresznye’ neve. A faj honosságára utal ném. *mexikanische Traubenkirsche*, port. *cerejeira do Mexico*, fr. *ceriser du Mexique* (uo.), *cerisier américain* (W.) és a sp. *cereza de los Andes* (EL.), azaz ’mexikói, illetve amerikai cseresznye’ és ’andoki cseresznye’ elnevezése. Az ang. *capulin* (uo.), or. *капулин* (W.), ném. *Kapollin*, port. *kapolim*, fr. *capulin* (GRIN.) neve a sp. *capulí* ’ua.’ (uo.) átvétele. A végső forrás a nauhatl *capolcuahuítl* ’ua.’ (W.) a ’föld’ jelentésű *capula* szóból, talajközelségre utal, a fának rövid, vastok a törzse. Társneve még az ang. *black cherry*, azaz ’fekete cseresznye’ és a sp. *cerezo criollo* (PN.), vagyis ’kreolcseresznye’.

tupelőfa, vöröstermésű *J. Nyssa ogeche* (P. 258). Az Egyesült Államok délkeleti tájain honos. Virágzásakor kiváló méhlegelő, ehető, lédús gyümölcse savanykás ízű.

1966-ban *tupelő-fa* (MNöv. 262), a ném. *Tupelobaum* ’ua.’ (G. 426) részfordítása. A növény élőhelyén használatos, ’mocsári fa’ jelentésű ang. *tupelo* terminus a 18. század közepén Amerikában keletkezett, a gör. *ito* ’fa’ és az *opilwa* ’mocsár’ szavakból alkották, az élőhelyre utal. A Mississipp menti Tupelo várost erről a fáról nevezték el. A *Nyssa ogeche* binóment először 1785-ben tették érvényesen közzé (Arbust. Amer. 97), a nemi nevet Linné adta 1753-ban (Sp.pl. 2: 1058), ez is a növény élőhelyére, nagy vízigényére utal. Egy görög vízi nimfa, Nyssa nevéből származik.

A magyarban *ogicscitrom* (P. 258) az egyik társneve, az ang. *ogeechee lime* ’ua.’ (EL.) szó szerinti megfelelője. Van az angolban savanykás gyümölcsére utaló *river lime*, *wild lime* (W.), azaz ’folyami citrom’, illetve ’vadcitrom’ neve is. Az ang. *ogeechee lime* és *ogeechee tupelo* ’Nyssa ogeche’ (GRIN.) nevekben szereplő ang. *ogeechee* előtagnak felel meg a latin szaknyelvi *ogeeche* faji jelző. Az ang. *ogeechee* a Georgiában folyó *Ogeechee river* nevéből származik, ennek a folyónak a völgyében fedezte föl a fajt William Bartram amerikai természettudós (1739–1823). További társneve a *vöröságúfa* (MNöv. 194), az angolban *sour gum* (W.), *sour tupelo-gum*, azaz ’savanyú (tupelő)gumi’, továbbá *white tupelo* és *bee-tupelo* (www.na.fs.fed.us), vagyis ’fehér tupelő’, illetve ’méh-tupelő’. Ez utóbbi nevének az az alapja, hogy a tupelőfa édes illatú, pompás tavaszi virágzásakor kiváló méhlegelő, nektárjából nyerik a híres mézet, a tupelo honey-t, amelyet Van Morrison is megénekelt ilyen című lemezén.

indiaiszilva *J. Flacourtia jangomas* (P. 377). India esőerdőiben őshonos, mára sokfelé meghonosították. A zamatos gyümölcshús zöldessárga színű, pépes állagú. Nyersen eszik, vagy feldolgozzák, lekvárt készítenek belőle.

Neve szó szerint a faj nemzetközi nevének felel meg; vö. ang. *Indian plum* (EL.), fr. *prunier d’Inde*, port. *ameixa da Índia* (GRIN.). Szintén honosságra utaló, földrajzi neveket alkotott neve az ang. *East Indian plum*, *Manila cherry* (PN.), braziliai port. *cereja de Cameta* (LH.), azaz ’Kelet-indiai szilva, manilai cseresznye, cametai cseresznye’. Társneve a *rovátkoltszilva* (P. 377). A holl. *babydruij*, *babykers*, ang. *coffee plum* (PN.), sp. *ciruela forastera* (GRIN.) elnevezésének ’babaszőlő, babacseresznye’, ’kávészilva’, illetve ’kivülálló szilva’ a jelentése. A faj ném. *Paniaala* (uo.) és ang. *paniala*, *puneala* /*plum*/ (PN.) neve a szanszkrit *paniaala* ’ua.’ (uo.; > hindi *paniyala* ’ua.’ [EL.]) átvétele. A sp. *kerkup* (uo.) és az ang. *kekup* (GRIN.) pedig a mal. *kerkup* ’ua.’ (PN.) kölcsönzése. Kínában a költői *yún nán cì lí mù* (EL.), azaz ’déli felhő tuskés fa’ néven ismerik. A *Flacourtia jangomas* binóment 1797 óta érvényes (Nomencl. bot. 290), szinonimája a *Stigmatorota jangomas* (Fl. cochinch. 2: 634) és a *Flacourtia cataphracta* (Sp.pl. 4: 830). A *Flacourtia* nemzetségnévben Madagaszkár egykori francia kormányzója, Etienne de Flacourt (1607–1660) neve őrződik meg.

bolíviai fukszia *J. Fuchsia boliviana* (P. 379). Dél-Amerikában őshonos. Pirosas, lilás, ehető bogyói 10–25 mm hosszúak. Kitűnő lekvár készül a gyümölcsökből.

Neve az ang. *bolivian fuchsia* 'ua.' (EL.) tükörfordítása. A svédbe is átkerült; vö. *boliviafuchsia* 'ua.' (GRIN.). A latin szaknyelvi binómen mintájára alakult nevek, a földrajzi névvel alkotott faji jelző a fő elterjedési területre, a dél-amerikai Bolíviára utal. Társneve a magyarban a lecsüngő virágaira utaló *boliviai csüngőke* (P. 91), a svédben a *pipfuchsia* (W.). Szintén gyümölcstermő faj a **bíbor fukszia** 'Fuchsia coccinea' (P. 379). A latin szaknyelvi binómen volt a mintája, a *coccinea* faji jelző a 'piros, skarlátvörös' jelentésű lat. *coccineus* (< lat. *coccum* < gör. *kokkinosz* 'ua.') szóból való, a virágok színére utal. Volt is régen ang. *scarlet fuchsia* (R. 1794: Bot.Mag. t. 97, 1818: Poet.Intr. 139) elnevezése. Társneve a magyarban a *bíbor csüngőke* (P. 91), az angolban a *lady's-eardrop* (Me.), azaz 'hölgyek fülönfüggője'. A virágot nézve valóban nem nehéz elképzelni hölgyek fülbevalójaként.

A nemzetség *fukszia* neve 1857-től adatható a magyarban: *fuksia*, majd 1865-ben *fuchsia*, 1867-ben *fukszia* (TESz.). A nyelvjárásokban *fokszija* (SzamSz.) és *fuksz, fukszi, fukszija* (UMTsz.) alakváltozata is használatos. Nemzetközi szó; vö. dán., ang. *fuchsia*, le. *fuksja*, ol. *fucsia*, ném., cs. *fuchsie* (LH.), blg., or. *фуксия*, kat., sp. *fucsia*, norv. *fuksia*, sv. *fuchsiasläktet* 'ua.' (W.). A terminus a tudományos latinból került a magyarba is. Nevezték a magyarban *függőke, csüngőke* néven is lelőgő virágjáról.

Szokásos volt a név *fuksia* alakváltozata is. Ez a helytelen írásmód általánossá vált, noha a szó személynévi származása az átírásra a mérvadó. A *Fuchsia* generikus név ugyanis a „De historia stirpium” című növénytani könyv szerzője, Leonhard Fuchs (1501–1566) német orvos és botanikus nevét őrzi. A nevet a fuksziák első leírója, Charles Plumier adta a késő tizenhetedik században. A francia szerzetes, botanikus 1695-ben Santo Domingo szigetén fedezte fel a fuksziát, az új fajt *Fuchsia triphylla flore coccineának*, azaz 'háromlevelű, piros virágú fuksziának' nevezte el.

olajmagvú nagybalsamfa *J. Dacryodes edulis* (P. 183). A trópusi Afrikában őshonos örökzöld gyögnövény. Fényesen kék, 8–12 cm hosszú a gyümölcse.

Nevében a faji jelző a mag egészséges olajára utal. Az itt a *nagy* megkülönböztető jelzővel ellátott *balsamfa* név a magyarban már 1533-ban olvasható Murmelius Lexiconában: *Balsamum*, illetve *balsamfája*, 1590-ben Szikszai Fabricius Balázs Nomenclaturájában *balsamfű, balsamfa*. A fanév minden bizonnyal a ném. *Balsambaum* 'Amyris balsamifera' (Rác 2010: 116) tükörfordításával került a magyarba. Sémii eredetű vándorszó; vö. ang., ném. *balsam*, ol., sp. *balsamo*, or. *balzám* stb. (uo.). A balsam némely forró égővi növénynek illatos olajat tartalmazó nedve.

Társneve a *safu-fa* (P. 183), amely a ném. *Saphubaum* 'ua.' (G. 197) terminusból származik részfordítással; vö. még ang. *safou* (W.), fr. *safoutier*, port. *safu* 'ua.' (GRIN.). A végső forrás a faj Kongóban, Angolában és Kamerunban használatos *safu* (PN.) neve. Ez került a latin szaknyelvi *Canarium saphu*, illetve *Pachylobus saphu* szinonimákba.

A ma érvényes latin binómen *edulis* faji jelzőjének az ehető gyümölcs az alapja. A nemzetségnév pedig a gör. *dakryódesz* 'könnyes' (< gör. *dákry, dákryon* 'könny, gyanta' és *-ódesz, -oeidesz* 'hasonló') szóból való, a fa aromás gyantájára utal. A magot körülvevő pépes anyag vajszerű, erre utal ang. *bush-buttertree* (GRIN.), *butter fruit tree* (PN.), vagyis 'vaj-bokorfa, vaj-gyümölcsfa'. Az ang. *african plum*, fr. *prunier du Gabon* (uo.), azaz 'afrikai szilva', illetve 'gaboni szilva' elnevezése a kék gyümölcsökre utal. (Megtévesztő azonban az angol terminus, mert az ang. *african plum* 'afrikai szilva' a szaknyelvben a *Prunus africana* neve.) Szintén más gyümölcs, a körte nevével alkották ang. *native pear* (uo.), *african-pear*, a szőlővel sp. *uva del país* (GRIN.), azaz 'vadkörte, afrikai körte', illetve 'ország szőlője' elnevezését. Az Egyesült Államokban ang. *eben tree* (EL.), Nigériában *eben* (PN.), azaz 'eben(fa)' néven ismerik. Kínában *shíyòng làzhú shù* (uo.), vagyis 'ehető gyertyafa' a neve.

Gabon-dió *J. Irvingia gabonensis* (P. 403). Afrika trópusi országaiban honos. Gyümölcse ovális, a gyümölcshús élénk narancssárga, puha és lédús, édes ízű.

1884-től érvényes szaknyelvi binómen az *Irvingia gabonensis* (Traité bot. 2: 881), amely földrajzi névvel alkotott terminus, szinonimája a *Mangifera gabonensis* (PN.), a latin szaknyelvi *gabonensis* faji jelzőben egy afrikai országnév, a *Gabon* szerepel. A faj ottani honosságára utal. Ennek megfelelője a botanika magyar szaknyelvében a *Gabon-dió* terminus, illetve a fr. *manguier du Gabon, manguié du Gabon* (uo.), *dika du Gabon* 'ua.' (GRIN.). Az *Irvingiaceae* családnévben és az *Irvingia* nemzetségnévben Edward George Irving (1816–1855) skót botanikus neve őrződik meg. Van is a Gabon-dió fajnak a spanyolban *irvingia* (PN.) neve.

Mivel az ehető, édes gyümölcsök sárga színűek, különböző jelzőkkel (afrikai, vad, édes stb.) ellátva a mangó nevével jelölik több nyelvben is a Gabon-diót; vö. fr. *manguier sauvage*, ang. *african wild mango*, *rainy season bush-mango*, *sweet bush-mango* (uo.), *african mango* (EL.), *native mango*, *wild mango* (AF.), *wild mango nut*, ném. *wilder Mangobaum* (PN.). Kereskedelmi neve az ang. *dikanut* (GRIN.), ennek előtagja a faj számos társnévében szerepel; vö. ang. *dikanut-tree*, fr. *chocolatier dika*, ném. *Dikanuß* (uo.). Nyugat- és Közép-Afrikában a termését a kakaóvaj helyettesítésére használják, erre utal sp. *árbol chocolate* (GRIN.), azaz 'csokoládéfa' elnevezése. A magokból sütik az úgynevezett dikakenyeret, ezért kapta ang. *dikabread-tree* (uo.), *bread tree* (PN.), vagyis '(dika) kenyérfá' nevét.

Martinique-szilva *J. Flacourtia inermis* (P. 377). A trópusi Ázsiában őshonos, de másutt is termesztik. Gyümölcséből lekvárokat, befőtteket és szirupokat készítenek.

Ez a földrajzi neves terminus az ang. *plum-of-Martinique* 'ua.' (GRIN.) tükörfordítása. Szó szerinti megfelelője a fr. *prunier de la Martinique* (uo.) és a sp. *ciruela de Martinica* 'ua.' (PN.) is, de megvan a legtöbb európai nyelvben a faj nevéként; vö. ném. *Pflaume Martiniques*, port. *ameixa da Martinica*, ol. *susina di Martinica*, or. *csuwa Martmuuku*, le. *šliwka martyniki* stb. (KL.). A Martinique-szilva sp. *louvi malayo* (EL.) és ang. *louvi plum* (PN.), azaz 'maláj louvi', illetve 'louviszilva' elnevezésének előtagja, valamint ném. *Lovi-lovi* (uo.), ang. *lovi-lovi* (GRIN.) neve az indonéz *lobi-lobi* (uo.), maláj *tomi-tomi* 'ua.' (PN.) átvétele. Az ang. *batoko plum* (uo.; EL.; W.) nevének adatolásakor azért célszerű megadni három forrást is, mert ezt az ang. *batoko plum* nevet több helyen is, például a Wikipédián megadják a kormányzószilva 'Flacourtia indica' nevéként is, amelynek az angol név részfordításaként a magyarban szintén használatos *batokószilva* (P. 43) társneve. A latin *inermis* (< lat. *in-* 'tagadó elem'; *arma* 'fegyver') faji jelzőnek 'fegyvertelen, védtelen' a jelentése, azokra a fajokra alkalmazzák, amelyeknek nincsenek tüskéik, tövisaik.

szárnyalt golgotavirág *J. Passiflora alata* (P. 98). Dél-Amerikában honos örökzöld kúszónövény. Gyümölcse tojás alakú, fényes narancssárga színű, akár 300 g tömegű.

Magyar neve a már 1788-ból adatolható ang. *winged passion-flower* (Bot.Mag. 2: t. 66) tükörfordítása. Hasonneve az angolban a *wingstem passion flower* (PN.). Az elnevezés alapja a növény négyszárnyú szára. Erre utal cs. *tučenka křidlatá*, valamint or. *passiflora krylatata* (LH.), vagyis 'szárnyalt golgotavirág' és fr. *passiflore à tiges ailées* (EL.), azaz 'szárnyalt szárú golgotavirág' neve is. A latin szaknyelvi terminus alapján keletkezett, a faji *alata* (< lat. *ala* 'szárny') jelzőnek 'szárnyas' a jelentése. A latin binóment 1788-ban William Curtis tette közzé (Bot.Mag. 2: t. 66).

Az ang. *fragrant granadilla* (EL.) és a sv. *doftpassionsblomma* (W.) nevének 'illatos golgotavirág', a sp. *maracuja de refresco* (uo.) nevének 'üdítő golgotavirág', a port. *maracujá doce*, *maracujá-grande* (LH.) nevének pedig 'édes golgotavirág', illetve 'nagy golgotavirág' a jelentése. Földrajzi nevekkal alkották a fr. *passiflore du Brésil*, *passiflore du Pérou* (PN.), honosságára utal ang. *brazilian maracuya* (LH.) neve is.

szőlőgesztenye *J. Dicella nucifera* (KL.). Dél-Amerikában honos. Gyorsan és igen hosszúra növekvő örökzöld kúszónövény. Édes termése nyersen vagy főzve ehető.

Pisztrer nem szótározta a fajt. Magyar neve tükörszó, a ném. *Kastanienwein* 'ua.' (uo.) fordításával. Idegen nyelvi megfelelője a fr. *vigne châtaïne*, ol. *vite di castagno*, or. *каштан винограда* 'ua.', stb. (uo.). Társneve a port. *amendoim de cipó*, ang. *peanut vine* és a ném. *Erdnusswein* (www.bananasaras.org), azaz 'földimogyoró-szőlő' mindhárom nyelvben, az izre utalnak a nevek.

bőrolajfa *J. Hydnocarpus* (P. 55). A nemzetségbe 40 faj tartozik Ázsiában. Fák vagy cserjék, nagy gyümölcsük narancshoz hasonló. A magból értékes olajat nyernek.

A fényes, bőrszerű leveleire utal összetett nevében a *bőr-* előtag, az *olajfa* névnek pedig a magvakból előállított, a gyógyításban fontos olaj a névadás alapja. A latin szaknyelvi *Hydnocarpus* nemi nevet a gör. *υδνον* 'szarvasgomba' és *χαρπος* 'gyümölcs' szavakból alkották, a redős, ráncos gyümölcs alakjára utal. A nemzetség idegen nyelvi neve az ang. *chaulmoogra*, hindi *chaultmugra* (EL.), ném. *Chaultmugra-samenbaum* (G. 297), or. *хаульмугра*, sp. *cholmugra* 'ua.' (PN.). A bőrolajfa he-

lyi neve került át az angolba a 19. század elején; vö. bengáli *cāul-mugrā* (<http://oxforddictionaries.com>), kannada *chalmogra* (www.biotik.org), hindi *chaulmoogra*, szanszkrit *chaulmugra* 'ua.' (PN.).

Nálunk *bőrolajfa* néven leginkább a *Hydnocarpus kurzii* fajt említik. A nemzetség másik fontos faja a *féregűző bőrolajfa* '*Hydnocarpus anthelmintica*' (P. 55). A *féregűző* faji jelző a lat. *anthelmintica* fajnévvel függ össze, az elnevezésben ugyanis a gör. *anti* 'ellen' és a *hélminsz*, tb. sz. *hélminthesz* 'bélféreg' szerepel, a növény gyógyhatására utal. A bél férgek ellen használatos ascaridolnak ez a növény az alapanyaga. A fa olajos magvainak hozamát, a chaulmoogra olajat lepra kezelésére használják, neve *Oleum chaulmoogra*, *Oleum hydnocarpi*, ang. *chaulmoogra oil* (LP. 103). A *méregző bőrolajfa*, más néven *indiai bőrolajfa* a *Hydnocarpus venenata* (P. 55).

mirtuszlevelű narancs J. *Citrus myrtifolia* (P. 338). A keserű narancs mutációja, Olaszországban ültetik. Gyümölcse a mandarinhoz hasonlít, de íze fanyarabb.

A *mirtuszlevelű* faji jelző a latin szaknyelvi *myrtifolia* (< gör. *myrtosz* 'mirtusz, *Myrtus communis*' és *-folius* '-levelű', a lat. *folium* 'levél' szóból) faji jelző tükörfordítása, a lomblevelek hasonlóságára utal. Ugyanennek a megfelelőjét kapta sp. *naranja mirtifolia* (EL.), fr. *oranger à feuilles de myrte* (W.), ném. *myrtenblättrige Bitterorange*, ang. *myrtle-leaf orange* (GRIN.) elnevezésében. Ugyancsak a lomblevelekre utal ang. *thickleaf orange* (uo.), azaz 'vastag levelű narancs' neve.

Hasonneve a *mirtuszlevelű törpenarancs* (ED.). Társneve a *chinotto* (uo.), amely nemzetközi szó; vö. ang., ol. *chinotto* (EL.), ném. *Chinotto*, szln. *kinoto* (W.), fr. *chinois* 'ua.' (GRIN.). Ez az elnevezése Kínára utal, valószínűleg onnan származik a faj, a 17. században került a mediterrán térségbe. Az 1950-es években kezdtek szénszavas üdítőket is gyártani *chinotto* néven, mára a Nestlé gyártja Chino márkanév alatt, a Coca-Cola pedig Fanta Chinotto alatt. A legtöbb olasz gyomorkeserű fontos hozzávalója ez a keserű narancs, a Campari is tartalmazza. A faj apró, keserű gyümölcsére utal ném. *myrtenblättrige Bitterorange* (uo.), azaz 'mirtuszlevelű keserűnarancs' elnevezése, sp. *naranja moruno* (W.), azaz 'mór narancs' néven is ismert.

madagaszkáriszilva J. *Flacourtia rukam* (P. 168). Délkelet-Ázsiában őshonos. Gömbölyded alakú gyümölcsének húsa fehéres, lédús, savanykás ízű, pépes állagú.

1913-tól adatható a magyarban: *madagaszkári szilva* 'Flacourtia ramontchi' (RévaiLex. VII: 569). A magyar fajnév a fr. *prunier malgache* 'Flacourtia rukam' (PN.), azaz 'madagaszkáriszilva' tükörfordítása. A *Madagaszkár* földrajzi név a *-szilva* utótag megfelelőjével megvan számos idegen nyelvi nevében; vö. ném. *Madagaskarpflaume*, sp. *ciruela de Madagascar* 'ua.' (GRIN.), illetve fr. *prunier de Madagascar*, ang. *Madagascar plum* (W.), port. *ameixa de Madagascar* (ENL.). A terminusok egyrészt madagaszkári honosságra, másrészt a gyümölcsnek a szilvához való hasonlóságára utalnak. Ugyancsak helynévvel alkották a faj fr. *prunier de Chine* (GRIN.) elnevezését, valóban előfordul Kínában és Tajvan szigetén is. Az ang. *rukam*, holl. *rockam* (EL.) társneve és a latin szaknyelvi *rukam* faji jelző forrása a fajnak a Szumátra, Jáva és Szunda szigeteken használatos indon. *roekēm* (G. 546) neve. Vö. még: fil. *rukam* (WA.), tagalog *rukam*, mal. *rukam, rukem* 'ua.' (PN.).

A *Flacourtia edulis* szinonimában a faji jelző az ehető gyümölcsre utal. A botanika latin szaknyelvében a *Flacourtia* nemzetséget Madagaszkár francia kormányzója, a French East India Company igazgatója, Étienne de Flacourt (1607–1660) tiszteletére nevezték el.

SZAKIRODALOM

- Abh.Kön.Ak. = *Abhandlungen der Königlichen Akademie der Wissenschaften*. Berlin, 1825–1900.
 Abh.Nat.Ges. = *Abhandlungen der Naturhistorischen Gesellschaft zu Nürnberg*. Nürnberg, 1852–.
 AF. = World Agroforestry Centre. Nairobi. (www.worldagroforestrycentre.org).
 AFT. = Gibson, Henry, H: *American forest trees*. Chicago, 1913.
 AG. = *Allgemeine Gartenzeitung*. Berlin, 1833–1853.
 Agric.index. = H. W. Wilson Company: *Agricultural index*. New York, 1919–1921.
 Am.j.sci. = *The American journal of science*. New York, 1818–1819.
 AmNat. = *The American naturalist*. American Society of Naturalists. Chicago, 1867–1900.
 An.cien. = *Anales de ciencias naturales*. Madrid, 1801–1804.
 An.Inst.Méd. = *Anales del Instituto Médico Nacional*. Mexico, 1894–1914.

- Ann.nat. = Rafinesque, Constantine Samuel: *Annals of nature*. Lexington, 1820.
- Ann.r. = *Annual report of the Board of Regents of the Smithsonian Institution*. Washington, 1847–1965.
- Ann.rep. = *Annual report of the Board of Regents of the Smithsonian Institution*. Washington, 1846–1965.
- Ann.rep.Bur. = *Annual report of the Bureau of American Ethnology to the Secretary of the Smithsonian Institution*. Washington, 1897–.
- Ann.Sci. = *Annales des sciences naturelles. Botanique*. Paris, 1834–1937.
- Aquila = *Aquila*. Magyar Királyi Madártani Intézet. Budapest, 1894–.
- Arbust.Amer. = Marshall, Humphry: *Arbustrum Americanum*. Philadelphia, 1785.
- Arch.Pharm. = *Archiv der Pharmazie*. Zeitschrift des D. Apotheker-Vereins. Berlin, 1835–1923.
- Arduino = Arduino, Pietro: *Animadversionum Botanicarum Specimen Alterum*. Venetiis, 1764.
- Auctuarium = Joannis Burman: *Herbarii Amboinensis auctuarium*. Amstelædami, 1755.
- AW. = Hough, Romeyn – Hough, Marjorie: *The American woods*. Lowville, N.Y., 1888–1913.
- Bailey = Bailey, L. H.: *The Standard Cyclopaedia of Horticulture*. New York, 1963.
- Balogh–Juhász 2006 = Balogh Lajos–Juhász Magdolna: *Amerikai és kínai karmazsinbogyó*. Biológiai inváziók Magyarországon. Özönnövények II. Budapest, 307–359.
- Beck = Beck, Lewis: *Botany of the United States north of Virginia*. New York, 1856.
- BeihefteB.C. = *Beihefte zum botanischen Centralblatt*. Cassel, Verlag von Gebr. Gotthelft, 1891–1904.
- Beitr.Bot. = Bartling, F. G. – Wendland, H. L.: *Beiträge zur Botanik. I–II*. Göttingen, 1824–1825.
- BI. = Bioversity International. New World Fruits Database (www.bioversityinternational.org/databases/new_world_fruits).
- BJ. = Botánica y Jardines oldal. <http://www.botanicayjardines.com/nertera-granadensis>.
- Boerner = Boerner, Franz: *Taschenwörterbuch der botanischen Pflanzennamen*. Berlin, 1966.
- Bonplandia = *Bonplandia*. Zeitschrift für die gesammte Botanik. Hannover, 1853–1862.
- Bot.Gaz. = *Botanical Gazette*. University of Chicago Press, 1875–1991.
- Bot.Jahrb.Syst. = *Botanische Jahrbücher für Systematik, Pflanzengeschichte und Pflanzengeographie*. Stuttgart, 1881–1923.
- Bot.Mag. = *Curtis's Botanical Magazine*. Vol. 1–184. London, 1787–1983.
- Bot.Mag.T. = *Botanical Magazine*. [Shokubutsu-gaku zasshi]. Vol. 1–105, Tokyo, 1887–1992.
- Bot.Reg. = *Botanical Register; consisting of coloured figures of exotic plants*. London, 1815–1828.
- Bot.Cult. = Mont de Courset, L. M. du: *Le botaniste cultivateur*. Paris, 1811–1814.
- Britton = Britton, N. L.: *Manual of the flora of the northern states and Canada*. New York, 1901.
- Britton–Brown = Britton, Nathaniel – Brown, Addison: *An illustrated flora of the northern United States, Canada and the British Possessions. I–III*. New York, 1896–98; 1913.
- Bryant 1783 = Bryant, Charles: *Flora diaetetica, or, History of esculent plants*. London.
- Buist = Buist, Robert: *American flower-garden directory*. Philadelphia, 1851; New York, 1854.
- Bull. = *Bulletin*. U. S. Department of Agriculture, Bureau of Plant Industry. Washington, 1901–1913.
- Bull.Acad. = *Bulletin de l'Académie impériale des sciences de St.-Petersbourg*. 1860–88, 1890–94.
- Bull.Bot.G. = *Bulletin of the New York Botanical Garden*. Lancaster, 1896–1932.
- Bull.misc.T. = *Bulletin of miscellaneous information*. Trinidad: Botanical Dept., 1899–1908.
- Bull.Soc.A. = *Bulletin de la Société d'acclimatation*. Paris, La Société, 1871–1881.
- Bull.Soc.Bot. = *Bulletin de la Société botanique de France*. Paris, 1854–1978.
- Bull.Soc.Hort. = *Bulletin de la Société d'horticulture de Cherbourg*. Cherbourg: La Société, 1846–.
- Cact.Mex. 50 = Ochoterena, Isaac: *Las cactáceas de México*. México, 1922.
- Cactaceae = Britton, N. L. – Rose, N. J.: *The Cactaceae. I–IV*. Washington, 1919–1923.
- Can.Ent. = *The Canadian entomologist*. Entomological Society of Canada. Ottawa, 1869–1956.
- Candolle = Candolle, Augustin P.: *Prodromus systematis naturalis regni vegetabilis*. Parisii, 1825.
- Cat.cact.cult. = Seitz, Francisco: *Catalogus Cactearum Cultarum*. 1870.
- Cat.Pl.Cub. = Grisebach, August Heinrich Rudolf: *Catalogus plantarum cubensium*. Lipsiae, 1866.
- CCP. = Kindberg, Nils Conrad – Macoun, John: *Catalogue of Canadian plants*. Montreal, 1883–1902.
- CompDict. = Dickson, R. – Edwards, S.: *A complete dictionary of practical gardening*. London, 1807.
- Contr. = Millspaugh, Charles Frederick: *Contribution to the coastal and plain flora of Yucatan. I–III*. Chicago, 1895–1898.
- Contr.Natl.Herb. = *Contributions from the U. S. National Herbarium*. Smithsonian Inst., 1890–1974.
- Cotta = Cotta, Heinrich von: *Anweisung zum Waldbau*. Dresden, 1821.
- Cycl. = Bailey, L. H. – Miller, W.: *Cyclopedia of American horticulture*. New York, 1900–1902.
- Cycl.R. = Rees, Abraham: *The cyclopaedia; or, Universal dictionary*. London, 1819.
- Csapó = Csapó József: *Új füves és virágos magyar kert*. Posony, 1775.
- Dalman 1828 = J. W. Dalman: *Arsberattelse om Nyare Zoologiska Arbeten och Upptackter till Kongl. Vetenskaps-Acadamien*. Stockholm.
- Darwin = Darwin, Charles: *The variation of animals and plants under domestication*. New York, 1896.

- DBH. = Reichenbach, H. G. Ludwig: *Der Deutsche Botaniker Herbarienbuch*. Dresden, Leipzig, 1841.
- Dean = Dean, Samuel: *New England farmer; or, Geographical Dictionary*. Worcester, 1790.
- Dic.div.nomb. = Colmeiro y Penido, Miguel: *Diccionario de los diversos nombres*. Madrid, 1871.
- Dict.Cass. = Bory de Saint-Vincent: *Dictionnaire classique d'histoire naturelle*. Paris, 1822–1831.
- Dict.Sci.Nat. = Cuvier, Frédéric: *Dictionnaire des sciences naturelles*. Strasbourg, Paris, 1816–30.
- Dict.univ. = Orbigny, Charles Dessalines d': *Dictionnaire universel d'histoire naturelle*. Paris, 1867.
- Dict.Rehm. = Rehm, Sigmund: *Multilingual dictionary of agronomic plants*. Dordrecht, 1994.
- DNV. = Colmeiro y Penido, Miguel: *Diccionario de los diversos nombres vulgares*. Madrid, 1871.
- Dodge = Dodge, C. K.: *Annotated list of flowering plants and ferns of Point Pelee*. Ottawa, 1914.
- Duchesne = Duchesne, E. A.: *Répertoire des plantes utiles et des pl. vénéneuses du globe*. Paris, 1836.
- DWb. = Wahrig, Gerhard: *Deutsches Wörterbuch*. Gütersloh, 1971.
- ED. = Egzotikus dísznövények. Mediterrán, trópusi és vízinövények, fűszer- és gyógynövények, télálló egzoták.
www.egzotikusdisznovenyek.hu
- Edwards = Edwards, Sydenham: *The new botanic garden*. London, 1812.
- Ehret.pl. = Trew, Christoph Jakob – Ehret, Georg Dionys: *Plantae Selectae* (Nuremberg, 1750–1773).
- EL. = Encyclopedia of life. (A legnagyobb biológiai adatbázis) (<http://www.eol.org>).
- Enc.Lond. = John Wilkes: *Encyclopaedia Londinensis*. London, 1810.
- Encycl. = J. Lamarck & al: *Encyclopedie Methodique. Botanique*. Paris, 1783–1808.
- ENL. = Egzotikus növény lexikon (<http://www.freeweb.hu/egzotikusnoveny>).
- Fam. Pl. = Adanson, Michel: *Familles des plantes I–II*. Paris, 1763.
- FAO. = The Food and Agriculture Organization of the United Nations (www.fao.org).
- FC. = Thomas, John Jacobs: *The American fruit culturist*. New York, 1859.
- Febres 1765 = Andres Febres: *Arte de la lengua general del reyno de Chile*. Lima, Peru.
- Fl.bor.-amer. = Flora boreali-americana: sistens characteres plantarum quas in America septentrionali collegit et detexit Andreas Michaux. Parisiis et Argentorati: apud fratres Levrault, anno XI-1803.
- Fl.bras. = Martius, Carl Friedrich Philipp von: *Flora Brasiliensis*. München–Leipzig, 1840–1906.
- Fl.Cochinch. = Joannis de Loureiro: *Flora cochinchinensis*. Ulyssipone, 1790.
- Fl.flumin. = Vellozo, José Mariano da Conceição: *Florae Fluminensis*. Rio de Janeiro, 1825.
- Fl.Ludov. = Rafinesque, Constantine Samuel: *Florula Ludoviciana*. New York, 1817.
- Fletcher = Fletcher, S. W.: *The strawberry in North America*. New York, 1917.
- Flora SBS = <https://sites.google.com/site/florasbs/araceae/imbe-furado>.
- FM. = Lindley, John: *Flora medica; a botanical account...* London, 1838.
- Forbes-Smith 2006 = Michael Forbes-Smith: *Tazziberry (myrtus ugni) – production protocols*. RIRDC Publication No. 05/189. <https://rirdc.infoservices.com>.
- Földi = Földi János: *Rövid kritika és rajzolat a magyar fűvésztudományról*. Béts, 1793.
- Förster–Rümpel 1886 = Förster, Carl Friedrich – Rümpel, Theodor: *Handbuch der Cacteenkunde in ihrem ganzen Umfange*. Leipzig, 1886.
- FP. = Fruitipedia completes 2012. The encyclopedia. <http://fruitipedia.com/Name list.htm>.
- Francis 2008 = Francis, John K.: „*Duranta erecta*”. USDA Forest Service. <http://www.fs.fed.us/global/iitf/pdf/shrubs/Duranta%20erecta.pdf>.
- Franklin = Franklin, John: *Narrative of a journey to the shores of the Polar Sea*. London, 1823.
- Fruct.Sem.Pl. = Gaertner, Joseph: *De Fructibus et Seminibus Plantarum*. Stutgardiae, 1788–1791.
- G. = Helmut Genaust: *Etymologisches Wörterbuch*. Basel–Boston–Berlin, 1996.
- Gard.Dict. = Miller, Philip: *The gardeners dictionary*. London, 1735, 1754, 1768, 1835–36.
- Garden = *The Garden: an illustrated weekly journal of gardening*. London, 1871–1927.
- Gen.pl. ed. 6 = Caroli v. Linné: *Genera plantarum eorumque characteres naturales*. Holmiae, 1764.
- Gesch.Bot. = Medikus, Friedrich Kasimir: *Geschichte der Botanik unserer Zeiten*. Mannheim, 1793.
- Gray = Gray, Asa: *Manual of the botany of the northern United States*. New York, 1859.
- GRIN. = Taxonomy for Plants. Germplasm Resources Information Network. www.ars-grin.gov.
- Grossinger = Joanne Bapt. Grossinger: *Universa Historia physica regni Hungariae. V. Poonii, 1797*.
- Hall = Hall, Constant Johan Jacob van: *Cocoa*. London, 1914.
- Havestadt 1777 = Bernardus Havestadt: *Chilidugu, sive Res chilenses, Tome 2*. Leipzig.
- Henderson & al. 1995 = Henderson, Andrew – Gloria Galeano – Rodrigo Bernal: *Field Guide to the Palms of the Americas*. Princeton, New Jersey.
- Henkel = Henkel, Alice: *American medicinal flowers, fruits, and seeds*. Washington, 1913.
- Hermannus = Hermannus, Paulus: *Horti Academici Lugduno-Batavi Catalogus exhibens Plantarum omnium Nomina*. Lugduni Batavorum, 1687.
- HGB. = *Hamburger Garten- und Blumenzeitung*. Zeitschrift. Hamburg, 1852–1890.
- Hist.nat.palm. = Carl Friedrich Ph. von Martius: *Historia Naturalis Palmarum*. Lipsiae, 1823–1850.
- Hist.Nat.Veg. = Spach, Edouard: *Histoire naturelle des végétaux: Phanérogames*. Paris, 1834–1848.

- Hist.Pl.Guiane = Aublet, Jean Baptist, C. F.: *Histoire des Plantes de la Guiane Francoise*. Paris, 1775.
- Hooker = Hooker, William Jackson et al.: *The botany of Captain Beechey's voyage*. London, 1841.
- Hort.Am. = Barham, Henry: *Hortus Americanus*. Kingston, Jamaica, 1794.
- Hort.Eltham. = Dillenio, Johanne Jacobo: *Hortus Elthamensis seu Plantarum Rariorum*. Londini, 1732.
- Hort.Kew. = William Townsend Aiton: *Hortus Kewensis*. London, 1810–1813.
- III.Dict. = Garrett, J.–Nicholson, G.–Trail, J.: *The illustrated dictionary of gardening*. London, 1884–88.
- III.Handb. = Schneider, Camillo Karl: *Illustriertes Handbuch der Laubholzkunde*. Jena, 1906–1912.
- J.Bot. (Morot) = *Journal de Botanique*. (Edited: M. Louis Morot). Paris, vol. 1–20, 1887–1920.
- J.Bot. (Schrader) = *Journal für die Botanik*. (Edited: H. A. Schrader). Göttingen, vol. 1–5, 1799–1803.
- J.Linn.Soc. = *The Journal of the Linnean Society. Botany*. London, 1865–1968.
- J.S.AfricanBot. = *Journal of the South African botany*. Official Journal of the South African Association of Botanists. Kristenbosch, Cape Town. 1934–.
- Jahresb. = *Jahresbericht der Königl. Schwedischen Akademie der Wissenschaften über die Fortschritte der Botanik*. Breslau, 1838–1847.
- JE. = *Journal of ethnobiology*. Flagstaff, Arizona. Center for Western Studies, 1981–.
- Johnston 1924 = I. M. Johnston: *On the validity of the Molina's scientific names*. Contributions of the Gray Herbarium of Harvard University 70: 90–92.
- Katzer = Gernot Katzer botanikai honlapja (www.uni-graz.at/~katzer).
- Kiamba et al. = John Kiamba–Lars Schmidt–Anna Mbora: *Dovyalis abyssinica*. Seed Leaflets 2009. 144: 2. Forest & Landscape Inst. Denmark. <http://sl.life.ku.dk>.
- KL. = Kun Ákos: *Egzotikus gyümölcsök és zöldségek*. Album 7201 képpel (<http://kunlibrary.com>).
- Knieskern, Peter: *Catalogue of plants found in the County of Oneida*. Albany, 1842.
- LCF. = List of culinary fruits. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_culinary_fruits.
- LH. = Liber herbarum. Reference-guide to Herbal medicine (www.liberherbarum.com).
- Linnaea = *Linnaea. Ein Journal für die Botanik in ihrem ganzen Umfange*. Berlin, Halle, 1826–1882.
- Loudon 1827 = Loudon, J. C.: *Encyclopaedia of gardening*. London.
- Loudon 1838 = Loudon, J. C.: *Hortus lignosus londonensis*. London.
- M'Mahon = M'Mahon, Bernard: *The American gardener's calendar*. Philadelphia, 1806; 1839.
- Malv. = Medicus, Friedrich Kasimir: *Über einige künstliche Geschlechter aus der Malven-Familie*. Mannheim, 1787.
- Man.Cult. = A. G. Coral – G. M. T. Reyna: *Manual Cultivo de Uvilla*. Iquitos, Peru, 2010.
- Mansfeld = *Mansfeld's World Database of Agricultural and Horticultural Crops*. Leibniz-Institut für Pflanzengenetik und Kulturpflanzenforschung, Gatersleben. <http://mansfeld.ipk-gatersleben.de>.
- Mant.pl. = Linnaeus, Carl von: *Mantissa plantarum*. Holmiae, 1767.
- Marloth = Marloth, Rudolf: *Dictionary of the common names of plants*. Cape Town, 1917.
- Me. = Memidex. Free online dictionary/Thesaurus and more... (www.memidex.com).
- Med.Fl. = Rafinesque, Constantine Samuel: *Medical flora*. Philadelphia, 1828–1830.
- Mem.Amer.Acad.Arts = *Memoirs of the American Academy of Arts and Sciences*. Boston, 1785–1913.
- Mém.Mus.Hist.Nat. = *Memoires du Museum d'Histoire Naturelle*. vol. 1–20. Paris, 1815–1832.
- Mem.Soc.It.Sci. = *Memorie di matematica e di fisica della Societa italiana delle Scienze*. Verona, Modena, 1782–1852.
- Mem.Tour = Wislizenus, Friedrich Adolph: *Memoir of a Tour to Northern Mexico*. Washington, 1848.
- Millspaugh = Millspaugh, Charles Frederick: *American medicinal plants*. New York, 1887.
- Mitt.DG. = *Mitteilungen der Deutschen Dendrologischen Gesellschaft*. Poppelsdorf–Bonn, 1892–1923.
- MNöv. = Csapody Vera – Priszter Szaniszló: *Magyar növénynevek szótára*. Budapest, 1966.
- Molina 1782 = Giovanni Ignazio Molina: *Saggio sulla storia naturale del Chili*. Bologna.
- Molnár 1780 = Molnár János: *Phytologicon*. Buda.
- Mon.Cact. = Schumann, Karl Moritz – Hirscht, Karl: *Gesamtbeschreibung der Kakteen (Monographia cactacearum)*. Neudamm, 1899.
- Morris = Morris, D.: *The colony of British Honduras: its resources and prospects*. London, 1883.
- Morton 1987 = Julia F. Morton: *Fruits of warm climates*. Miami, FL.
- MP. = S. G. Joshi: *Medicinal Plants*. Oxford & IBH Publishing Co. New Delhi, 2004.
- Mus.bot. = Blume, Karl Ludwig: *Museum Botanicum Lugduno-Batavum*. Leyden, 1849–1851.
- Műsz. = Kováts Mihály: *Háromnyelvű fejtő műszótár*. Buda, 1845.
- MVN. = Hoffman K. – Wagner J.: *Magyarország virágos növényei*. Budapest, 1903.
- MW. = Merriam-Webster's Dictionary (www.merriam-webster.com).
- Myri = Gale. Myrica gale L. (www.uni-graz.at/~katzer/engl/Myri_gal.html).
- Nat.Pflanzenfam. = Engler, Heinrich Gustav Adolf – Prantl, Karl Anton Eugen: *Die Natürlichen Pflanzenfamilien*. Leipzig, 1887–1915.
- Naturaleza = *La naturaleza; periódico científico del Museo Nacional*. México, 1870–1912.

- NclB. = Benkő József: *Nomenclatura Botanica*. (In: Magyar Könyv-ház I.) Pozsony, 1783.
- ND. = Ferreira, A. B. H.: *Novo Dicionário da Língua Portuguesa*. 2. kiadás. Rio de Janeiro, 1986.
- Nemnich 1793 = Nemnich, Philipp Andreas: *Allgemeines Polyglotten-Lexicon der Naturgeschichte mit erklärenden Anmerkungen*. Hamburg, 1793–98.
- Nomencl.Bot. = Raeuschel, Ernst Adolf: *Nomenclator Botanicus*. Lipsiae, 1797.
- Nov.Gen.Sp. = Carl Sigismund Kunth: *Nova Genera et Species Plantarum*. 2. Paris, 1817.
- NS. = Natural Standard Professional Monograph, © 2011 (www.naturalstandard.com).
- Nsz. = Cserey Adolf: *Növényosztár*. Budapest, 1911.
- Odenwald–Turner 2006 = Neil G. Odenwald – James R. Turner: *Identification, Selection, and Use of Southern Plants*. Baton Rouge, 2006.
- Olmsted = Olmsted, Denison: *On the recent secular period of the aurora borealis*. Washington, 1856.
- Ovalle 1646 = Alonso de Ovalle: *Historica relacion del reyno de Chile*. Francisco Caballo, Roma.
- ÖBZ. = *Österreichische botanische Zeitschrift*. Wien, 1858–.
- P. = Priszter Szaniszló: *Növényneveink*. Budapest, 1998.
- Part.P. = Linné, Carl von: *Parte práctica de botánica del caballero Carlos Linneo*. Madrid, 1784–88.
- PAS. = Móró Mária Anna – Priszter Szaniszló – Szabó László Gy.: „*Plantae Asiaticae rariores*” – néhány megjegyzés N. Wallich három kötetes művéhez (1830–1832). Pécs, 2001.
- PbF. = Rudolf Schubert – Günther Wagner: *Pflanzennamen und botanische Fachwörter*. Leipzig, 1988.
- PCN. = Plants by Common Name – James Cook University (www.public.jcu.edu.au).
- Péntek-Szabó = Péntek János – Szabó Attila: *Ember és növényvilág*. Bukarest, 1985.
- PfL. = *PflanzenGattungen lateinisch*. Datenbank. http://cougar-dating.de/systematik_lateinisch.html.
- Phyt.icon. = Weinmann, Johann Wilhelm et al.: *Phytanthoza iconographia*. Ratisbonae, 1737–1745.
- Pl.Hartw. = Bentham, George: *Plantas Hartwegianas imprimis Mexicanas*. London, 1848.
- Pl.Inv. = *Plant inventory*. Agricultural Research Center (Beltsville, Md.). Washington D. C., 1897–.
- Pluk.mant. = Plukenet, Leonard: *Almagesti botanici mantissa*. (*Historia Plantarum III.*) Londini, 1700.
- Plumier = Plumier, Charles: *Nova Plantarum Americanarum Genera*. Paris, 1703.
- Plumier.Desc. = Charles Plumier: *Description des Plantes d'Amérique*. Paris, 1693.
- PN. = Multilingual multiscrypt plant name database (www.plantnames.unimelb.edu.au).
- Poet.Intr. = Rowden, Frances Arabella: *A Poetical Introduction to the Study of Botany*. London, 1818.
- Presl = Presl, Jan Swatopluk: *Wšebočný rostinopis ili Popsani rostin we velikém ohledu uitenych a kodliwých*. W Praze, 1846.
- Proc.Am.Acad.Arts = *Proceedings of the American Academy of Arts and Sciences*. Boston, 1846–1958.
- Prodr. = Brown, R.: *Prodromus Florae Novae Hollandiae et Insulae Van-Diemen*. Londoni, 1810.
- Prodr.Stirp. = Salisbury, Ricardo Antonio: *Prodromus stirpium*. Londini, 1796.
- Prota 7: 1 = PROTA Network Office Europe, Wageningen University. http://database.prota.org /PROTAhtml/Mansonnia%20altissima_En.htm
- RácZ 2010 = RácZ János: *Növénynevek enciklopédiája*. Budapest.
- RácZII.Enc. = RácZ János: *Állatnevek enciklopédiája*. Budapest, 2012.
- Redouté = Pierre-Joseph Redouté: *Les Liliacees*. Paris, 1802–1816.
- RH = Dictionary.com Unabridged. Based on the Random House Dictionary, © Random House, Inc. 2013. <http://dictionary.reference.com/browse/saguaro?s=t>
- Rhodora = *Rhodora*. *Journal of the New England Botanical Club*. Boston, 1899–.
- Ruiz és Pavon 1794 = Hipólito Ruiz – José Pavon: *Florae peruvianaee et chilensis prodromus*. Madrid.
- Ruthven = Ruthven, Alexander Grant: *A biological survey of the sand dune region*. Lansing, 1911.
- Sci.Surv. = Britton, Nathaniel: *Scientific Survey of Porto Rico and the Virgin Islands*. New York, 1919–1970.
- Science = *Science*. *An illustrated journal*. Academic journal of the American Association for the Advancement of Science. Cambridge–Washington, 1880–.
- Sp.pl. = Linné, Carl: *Species Plantarum*. Holmiae, 1753.
- Sp.pl., ed. 4 = Willdenow, Carl Ludwig von: *Species Plantarum*. Editio Quarta. Berolini, 1797–1825.
- Spec.bot. = James E. Smith: *A Specimen of the Botany of New Holland*. I–IV. London, 1793–1795.
- Stand.Cycl.Hort. = Liberty Hyde Bailey: *Standard Cyclopedia of Horticulture*. ed.3. New York, 1919.
- Standley = Standley, Paul Carpenter: *Trees and shrubs of Mexico*. Washington, 1920–1926.
- Stirp.Nov. = L'Héritier de Brutelle, Charles Louis: *Stirpes Novae aut Minus Cognitae*. Paris, 1785.
- Sturtevant = Sturtevant, Edward Lewis: *Sturtevant's notes on edible plants*. Albany, 1919.
- Suppl.Pl. = Linné, Carl von: *Supplementum plantarum Systematis vegetabilium editionis decimae tertiae*. Brunsvigae, 1781.
- Symb.Bot. = Vahl, Martin: *Ejusdem Symbolae Botanicae*. I–III. Hafniae, 1790–94.
- Syn.Cact. = Engelmann, George: *Synopsis of the Cactaceae of the Territory of the United States and Adjacent Regions*. Proceedings of the American Academy of Arts and Sciences. III. Boston, 1856.
- Syst.nat. = Linné, Carl von: *Systema naturae per regna tria naturae*. Vindobonae, 1757–1770.

- T. = Terebess adattár. <http://terebess.hu/search.html>.
- Torkos = Torkos Justus Joannes: *Taxa pharmaceutica Posoniensis*. Posonii, 1745.
- Torrey = Torrey, John: *Catalogue of the Cabinet of Natural History of the State of New York*. Albany, 1853.
- TörtTár. = *Magyar Történelmi Tár*. 1855–63, 1867–78 Pestén, 1914–34 Budapest. Közben: Történelmi Tár. 1878–99. Új évfolyam 1900–1911.
- TP. = Walter Erhardt – Erich Götz – Allen J. Coombes – Nils Bödeker: *The Timber Press dictionary of plant names Portland*. London, 2009.
- Traité bot. = Baillon, Henri Ernest: *Traité de Botanique Médicale Phanérogamique*. Paris, 1883–84.
- Trans.Hort.Soc. = *Transactions of the Horticultural Society of London*. I–VII. 1812–1830. Royal Horticultural Society, London.
- Turner = Nancy J. Turner: *Food plants of coastal first peoples*. Victoria, B. C., 1995.
- UFS = USDA Forest Service. Forest Products Laboratory. Madison, WI. www.fpl.fs.fed.us.
- Valenzuela 1918 = Pedro Armengol Valenzuela: *Glosario etimológico*. Santiago de Chile.
- Velich–V. Nagy = Velich István – V. Nagy Enikő: *Nálunk is megterem*. Budapest, 1983.
- VNAE. = Gozmány László: *Vocabularium nominum animalium Europae*. Budapest, 1979.
- Vörös:Egz. = Vörös Éva: *Egzotikus gyümölcsök magyar neveinek történeti–etimológiai szótára*. Debrecen, 1996.
- W. = Wikipedia, the free encyclopedia (<http://...wikipedia.org>).
- WA. = World Agroforestry Centre. AgroForestryTree Database. (www.worldagroforestry.org).
- Wallich = Wallich, Nathaniel (1830–1832): *Plantae Asiaticae rariores*. London, Paris, Strassburg.
- Weathers = Weathers, John: *A practical guide to garden plants*. London, 1901.
- Weinmann = Weinmann, Johann Wilhelm: *Phytanthoza-iconographia*. Regensburg, 1737–1745.
- Wiener Z. = *Wiener Zeitschrift für Kunst, Litteratur, Theater und Mode*. Wien, 1817–1848.
- YearbookAgr. = *Yearbook of the U. S. agriculture*. Washington, Govt. Printing Office, 1894–1921.
- ZP. = <http://zipcodezoo.com/Plants>.
- Zuber 2001 = Almuth Zuber: *Bäume Spaniens wissenschaftliche lateinische Benennungen*. (Humboldt-Universität Berlin, Inst. für Romanistik. Seminararbeit).

Rácz János